

Życie i Czyny Wodza.

(Dokończenie ze strony 1ej.)

Praca Piłsudskiego nad uświadomieniem narodowym.

Było to pierwsze bezpośrednie zetknięcie się młodego „Ziuka” z najeźdźcą. Tu dopiero poznał moskali i ich rusyfikacyjne zakusy. Młody Piłsudski dzielnie się temu opierał, tworząc wespół z innymi kolegami tajne kółko samokształceniowe, poświęcone specjalnie studjom historii i literatury na rodowej. W takich warunkach przy pracy nad uświadomieniem narodowym, zorganizowanych w kółka samokształceniowe, rzemieślników wileńskich, uzyskał Józef Piłsudski w roku 1885 maturę, poczem wyjechał na Uniwersytet do Charkowa, gdzie poświęcił się studjom medycznym, lecz wkrótce, wydalony z Charkowa za udział w rozruchach studenckich, wrócił do Wilna.

Rozpoczęła się znów praca samokształceniowa, ale tym razem w kółku już o pewnym zabarwieniu politycznym, przeważnie socjalistycznym. Rosyjskie organizacje socjalistyczne oddawna chciały przyłączyć do siebie kółko wileńskie. Opierał się temu Piłsudski, twierdząc, że Polakom nie zależy na zmianie ustroju w Rosji, lecz wyłącznie — na wywalczeniu niepodległości. Kółko wileńskie nadal pozostało samodzielne, a mimo tego Józef Piłsudski i brat jego Bronisław zamieszani zostali do spisku na życie cara, zorganizowanego przez rosyjskie tajne stowarzyszenia rewolucyjne. Nic im nie udowodniono, w procesie występowali tylko jako świadkowie, a mimo to Józefa Piłsudskiego skazano na pięcioletnie zesłanie do Syberji Wschodniej i wywieziono początkowo do Kirińska, a następnie do Tunki.

Wydawcą i kolporterem „Robotnika”.

W roku 1892 Piłsudski wrócił z wygnania do Wilna, lecz niedługo w niem bawił, przenosząc się do Warszawy, gdzie stykał

z więzienia za kaucją, jego żona, poczem oboje wyjechali do Krakowa, a stąd po upływie pół roku do — Londynu.

Kraków stałem miejscem zamieszkania.

Nieprzeparta żądza pracy nad wyzwoleniem Polski z pięciu niewoli nie pozwalała Piłsudskiemu zbyt długo wypoczywać, to też już na wiosnę 1902 roku powrócił do Krakowa, który od tej pory stał się stałem miejscem jego pobytu.

Z Polską Partją Socjalistyczną nadal ściśle utrzymywał kontakt, często przyjeżdżając drogą nielegalną do Królestwa i Warszawy, gdzie w Kołach partyjnych znany był wówczas pod pseudonimem: „Mieczysław”.

Było to w przedzeniu wojny rosyjsko - japońskiej. Piłsudski jasno zdawał sobie sprawę z tego czem będzie i czem może być ta wojna dla Polaków, to też całe swoje wysiłki ześrodkował wówczas w kierunku zorganizowania i uzbrojenia oddziałów bojowych, lecz przeszkadzała mu w tym polityka ówczesnych działaczy partyjnych. Tymczasem wybuchła wojna i Królestwu groziła mobilizacja. Piłsudski wyteżył wtedy wszystkie swoje siły, aby temu zapobiec, wywołując zbrojne powstanie, lecz wszędzie spotykał się z niezrozumiałym sprzeciwem, wywołanym bojaźnią, czy też niedowierzaniem w powodzenie akcji rewolucyjnej.

Starania w Japonii o uzbrojenie Polski.

Ciężki ten zawód nie złamał jednakże Piłsudskiego, który wraz z Tytusem Filipowiczem wyjechał do Japonii, aby skłonić rząd Mikada do uzbrojenia Polski, celem wszczęcia walki powstańczej na tyłach Rosji. Spotkał się tam z Romanem Dmowskim, który reprezentując inny kierunek polityczny, nie wierzył w powodzenie polskiej akcji zbrojnej. Podążył zatem w ślad za Piłsudskim, a

nych Stronnictw Niepodległościowych”, która na wypadek wojny z Rosją, stanowić miała coś w rodzaju Rządu Narodowego. Organizacje wojskowe „Strzelca” zyskiwały coraz większą popularność, rozrastając się bardzo poważnie nawet wśród chłopów. 5-go sierpnia, 1912 roku założony został na zjeździe w Zakopanem „Skarb Wojskowy”, który wykazywał nader ożywioną działalność, gromadząc fundusze na wyekwipowanie i uzbrojenie zaczątków Armji Narodowej. Nieco później zaczęło również wychodzić we Lwowie pod redakcją Marjana Kukiela czasopismo wojskowe, p. n. „Strzelec”.

Koniec wojny bałkańskiej przyniósł znaczne osłabienie ruchu: entuzjazm przycichł, a „Skarb Wojskowy” zaledwie wegetował.

Gromadzenie sił zbrojnych.

Wybuch wojny z Rosją zastał polskie organizacje wojskowe zupełnie nieprzygotowane do zbrojnego wystąpienia. Należało więc niezwłocznie gromadzić siły, co też na rozkaz Piłsudskiego uczyniono. Poczęły szybko nadciągać do Krakowa oddziały „Strzelca” z całej Galicji. Zapał i entuzjazm osiągnął punkt kulminacyjny, a „Skarb Wojskowy” znów zaczął intensywnie działać, lecz nie zdołał jednakże zgromadzić w tak krótkim czasie odpowiednich funduszy na wyekwipowanie i uzbrojenie licznych oddziałów. Zmusiło to Piłsudskiego do pertraktowania z władzami austriackimi o wydanie dla „Strzelców” broni i amunicji, lecz pertraktacje te nie doprowadziły do pożądanego wyniku.

Królestwo odnosiło się do akcji Piłsudskiego nieufnie i z wyczekiwaniem, czego on nie przewidywał, licząc na zbrojne powstanie. Nie upadał jednakże na duchu i oto już 6go sierpnia 1914 roku o godzinie 3ciej rano wyruszyła z Krakowa 1-a kadrowa kompanja pod dowództwem Tadeusza Kasprzyskiego.

ła bezc
W t
flikt Pi
mendaj
wało p
5tym p
Styr, a
odkom
Stochó
W li
wielkie
Piłsud
kryjąc
strjack
dem, st
ca pod
ką najl
kampan
żych st
pania i
rosyjsk
zagroź

Jesz
roku, w
raz pie
całość
szwad
go do
taljon
nad W
że jaw

W roku 1892 Piłsudski wrócił z wygnania do Wilna, lecz niedługo w nim bawił, przenosząc się do Warszawy, gdzie stykał się i konferował z ówczesnymi działaczami z ugrupowań socjalistyczno-niepodległościowych, wynikiem czego było utworzenie Polskiej Partji Socjalistycznej. Ożywiona działalność „Wiktora” (taki był pseudonim partyjny Piłsudskiego) doprowadziła do założenia tajnej drukarni i o to 12go lipca 1894 roku ukazał się pod jego redakcją pierwszy numer „Robotnika”. Jeżdżąc po całym Królestwie i Litwie, sam rozwoził „Robotnika”, doprowadzając wszędzie do zakładania miejscowych oddziałów P. P. S.

Po roku przeniesiono drukarnię z Lipnik do Wilna, gdzie też Piłsudski ożenił się z Marią Juszkiewiczową z domu Koplewską, młodą wdową po inżynierze. Wspólne życie małżonków było jednak, ze względów konspiracyjnych, niemożliwe i dopiero po przeniesieniu w roku 1896 drukarni z Wilna do Łodzi Piłsudscy zamieszkali razem. Drukarnia ulokowana została w ich prywatnym mieszkaniu i odtąd „Piękna Pani” (pseudonim partyjny Marii Piłsudskiej) dzieliła z mężem trudną i niebezpieczną pracę konspiracyjną.

Osadzony w X-ym pawilonie.

Żandarmerja moskiewska drukarnię wykryła, a w związku z tem Piłsudski został aresztowany i osadzony w X-ym pawilonie cytadeli warszawskiej. Groził mu ciężki wyrok. Należało go więc za wszelką cenę uwolnić. W myśl otrzymanych z zewnątrz wskazówek, Piłsudski począł udawać obłąkanego, dzięki czemu przewieziono go do szpitala św. Mikołaja w Petersburgu, skąd po upływie kilku tygodni w dniu 13go maja, 1901 roku został uprowadzony przez młodego lekarza Władysława Mazurkiewicza, który z polecenia partji, specjalnie w tym celu wstąpił do tego szpitala na ordynatora.

Przez pewien okres czasu Piłsudski ukrywał się w majątku swego dawnego towarzysza ideowej pracy Stanisława Stempowskiego na Podolu, gdzie przebywała już, po zwolnieniu

inny kierunek polityczny, nie wierzył w powodzenie polskiej akcji zbrojnej. Podążył zatem w ślad za Piłsudskim, aby zabiegom jego przeciwdziałać. Rząd japoński, spotkawszy się z dwoma sprzecznymi ze sobą poglądami, propeccyji Piłsudskiego nie przyjął.

Po powrocie do kraju Piłsudski oddał się wyłącznie pracy nad stworzeniem polskich oddziałów zbrojnych, to też już na początku 1908 roku przy lwowskiej sekcji „Organizacji Bojowej” powstało kółko milicyjne ludzi, kształcących się wojskowo z Kazimierzem Sosnowskim na czele. Kółko to porozumiewało, a następnie połączyło się z innymi kółkami wojskowymi, pracującymi pod kierunkiem Władysława Sikorskiego, tworząc jedną tajną organizację wojskową, pod nazwą „Związku Walki Czynnej”. W tym okresie czasu nastąpiło całkowite wyłamanie się Piłsudskiego z pod wpływów i taktyk partyjnej Polskiej Partji Socjalistycznej i „Organizacji Bojowej”. Raz wytkniętą sobie drogą Piłsudski konsekwentnie i z oporem począł już teraz zmierzać do upragnionego celu, ćwicząc potajemnie przyszłych bojowników o wolność Ojczyzny.

Założenie Związku Strzeleckiego.

Tajna ta praca nie mogła jednakże liczyć na pełne powodzenie, to też dzięki usilnym swoim staraniom Piłsudski zalegalizował wreszcie w 1910 roku „Związek Strzelecki” we Lwowie, a „Towarzystwo Strzeleckie” w Krakowie. Nieco później, w 1911 roku pod przewodnictwem Biskupskiego, Neugebauera i Januszajtisa powstały ludo we „Drużyny Strzeleckie” a w 1912 roku od tam tych ostatnich stworzył „Polskie Drużyny Strzeleckie”. Wszystkie te organizacje, aczkolwiek zupełnie samodzielne, podlegały wpływom Piłsudskiego, którego już wówczas uważano za jedyne wodza.

Wojna bałkańska w 1912 roku wydatnie wpłynęła na ożywienie polskiego ruchu wojskowego. Powstała wówczas z przedstawicieli stronnictw niepodległościowych t. zw. „Komisja Tymczasowa Skonfederowa

ze na dzień 10to już tego sierpnia 1914 roku o godzinie 3cej rano wyruszyła z Krakowa 1-a kadrowa kompanja pod dowództwem Tadeusza Kasprzyckiego, kierując się na Miechów, w ślad za którą pomaszzerowały wkrótce kompanja: IIga i IIIcia pod dowództwem Neugebauera, a 8go sierpnia wraz z resztą oddziałów przybył do Miechowa Józef Piłsudski.

16 sierpnia 1914 roku powstał w Krakowie Naczelny Komitet Narodowy i teraz dopiero po porozumieniu się z nim austriacy zgodzili się na utworzenie dwóch Legjonów Polskich przy armji austro-węgierskiej: Wschodniego i Zachodniego. — Oddział Piłsudskiego miał wejść do Legjonu Zachodniego. Wobec niemożności prowadzenia zupełnie samodzielnej akcji, Piłsudski zmuszony był wówczas pójść drogą kompromisu. Pociągnęło to za sobą konieczność złożenia wojskowej przysięgi austriackiej, jednakże odrębność oddziału i jego wewnętrzna organizacja zostały całkowicie utrzymane.

Piłsudski w krwawych bitwach.

W ciągu półrocznych walk pułk Piłsudskiego okrył się nieśmiertelną sławą, biorąc udział pod jego wodzą w szeregu krwawych bitew: pod Laskami, Anielinem, Ruską Wolą, Garbatką, Krzywopłotami, Łowczówkiem (23—27 grudnia, 1914 roku) i t. d. i t. d.

W Kątach nastąpiło przeformowanie pułku na 1szą Brygadę, a w związku z tem Piłsudski otrzymał prawo tworzenia własnej artylerji.

Sześciodniowa bitwa pod Konarami, marsz wśród ciągłych bojów na Wysokie Litewskie i Kowel zahartowały żołnierzy legjonowych, tworząc z nich nieustraszonych, spiżowych rycerzy.

Po wzięciu Warszawy przez Niemców, Piłsudski udał się do Stolicy, aby tu konferować z polskimi stronnictwami i władzami niemieckimi. Chciał on wprowadzić w czyn swoje marzenia; stworzyć Rząd Narodowy i Armję Polską. Przekonawszy się jednakże, że zarówno Niemcy, jak i Austrija nie dla Polski nie zrobią, i że dalsze współdziałanie z nimi jest zgo-

taljon nad W że jaw jest sol strjakó pragnąc rzyć zu Narodo tajemna Wojsko wysłał środowi oficerów sunkow sieciąz działów

Kiedy fensywy jasnym, ta, Piłs pic prze zaborco ciwdział szaniu s miast us O. W., k działy n ale na nawet v Moskwie

Piłsu

W lip, podał si wództwa wrześni przez G nów prz sudskie lo wielk „strzelec okupacy stwie. I Niemcy, wzburzo listopad; mujący powołał Radę St proszony ko minis

Po p Warszawa ku) Pił rozwój stała się tempie, Warszawa Ten nie mierach niemiec poważni chcąc w ki” do p lizować, do dysp

ANOTHER AIR TRAGEDY

listopada tegoż roku akt abdykacji.

Członkowie Polskiej Organizacji Wojskowej i b. legjonistów przy pomocy całego niemal społeczeństwa szybko rozbili załogi niemieckie na całym terenie okupowanym przez prusaków. — Piłsudski niezwłocznie przystąpił do tworzenia Armji Narodowej, która jeszcze w okresie powstawania staczała zwycięskie boje z Ukraińcami i bolszewikami.

Niepodległa Polska.

Rząd lubelski oddał się w tym czasie do dyspozycji Komendanta i wkrótce uległ rozwiązaniu, a 18go listopada 1918 roku powołany został w Warszawie nowy gabinet z Jędrzejem Moraczewskim na czele.

Chcąc corychlej przelać władzę w ręce wybrańców narodu Piłsudski już w dniu 28 listopada 1918 roku ogłosił dekret o wyborach do Sejmu Ustawodawczego, w rezultacie czego odbyły się na terenie Rzeczypospolitej powszechne wybory w dn. 26 stycznia 1919 roku.

Otwarcie i pierwsze posiedzenie, powołanego przez naród, Sejmu odbyło się w dniu 10 lutego 1919 roku. Otwarcia dokonał, jako Naczelnik Państwa, Józef Piłsudski, odczytując oświadczenie do posłów I-go Sejmu Odrodzonej Rzeczypospolitej Polskiej.

W dniu 20 lutego 1919 roku na trzecim z kolei posiedzeniu Sejmu Ustawodawczego Piłsudski złożył urząd Naczelnika Państwa, lecz Sejm jednomyślną uchwałą powierzył mu dalsze sprawowanie tego urzędu, wyrażając równocześnie głębokie uznanie za trudną i ofiarną jego służbę dla dobra Ojczyzny.

19 marca 1920 rok Armja Polska, w uznaniu zasług swego Naczelnego Wodza, ofiarowała Józefowi Piłsudskiemu buławę Pierwszego Marszałka Wojsk Polskich.

Rok 1920.

Inwazja bolszewicka. — Bolszewicy, zgromadziwszy wszystkie swoje siły, w zwycięskim pochodzie dotarli niemal pod mury Warszawy. Przygnębienie i zwątpienie we własne siły chwilowo ogarnęło wówczas całe społeczeństwo. Ale przyszedł

nalne, szaleńcze wprost nieraz, jego przedsięwzięcia.

Zacieśniające się coraz bardziej węzły przyjaźni z Rumunją skłoniły Naczelnika Państwa do przedsięwzięcia w 1922 r. podróży do Sinaja, celem złożenia wizyty królowi rumuńskiemu w jego letniej rezydencji. Wizyta ta, która odbyła się wśród należącego przepychu i szczerze serdecznej atmosfery, doprowadziła do zawarcia trwałego sojuszu.

W tym czasie Naczelnik Państwa wstąpił w ponowne związki małżeńskie, zaślubiając panią Aleksandrę Szczerbińską, znaną w okresie przedwojennym działaczkę socjalistyczno-niepodległościową, występującą wówczas pod pseudonimem „Ola”. Małżeństwo to dało Marszałkowi wiele osobistego szczęścia, obdarzając go córeczkami Wandą i Jagusią.

Rada gminna gminy Michalowskiej (pow. święciański), w której urodził się Naczelnik Państwa, postanowiła w 1922 r. nazwać tę gminę: „Gminą im. Józefa Piłsudskiego” i równocześnie prosić Naczelnika Państwa o przyjęcie tytułu honorowego jej członka.

Marszałek Piłsudski sprawował urząd Naczelnika Państwa aż do chwili wyboru Pierwszego Prezydenta Rzpltej Polskiej prof. Gabryela Narutowicza, któremu też w dniu 14go grudnia, 1922 r., przekazał władzę.

Po zabójstwie Prez. Narutowicza, Marszałek Piłsudski, który zaraz po ustąpieniu ze stanowiska Naczelnika Państwa zgłosił się do służby jako oficer armji czynnej, objął stanowisko szefa sztabu generalnego.

Ustąpiwszy ze stanowiska szefa sztabu, Marszałek Piłsudski odsunął się od czynnego życia politycznego, zamieszkując w Sulejówku, w dworku ofiarowanym mu przez armję polską. Tu w ciszy domowego ogniska stworzył historyczne dzieło pt. „Rok 1920”, poświęcone wspomnieniom jego, jako naczelnego wodza, z wojny polsko-bolszewickiej, a będące odpowiedzią na publikację szefa sztabu sowieckiej armji M. Tuchaczewskiego, p. t. „Pochód za Wisłę”.

Wojennej, a w ślad za tym pełnił funkcje generalnego inspektora armji.

Żywo interesując się kulturą narodową, Marszałek Piłsudski, obok nawału prac państwowych, nadał też impuls ożywienia na omawianej sprawie polskiej. W 1927 roku, na wniośnię do życia Polskiej Akademii Literackiej, przewodniczącemu w dniu 12 czerwca, 1927, na gminnym zebraniu literatów, poświęconem temu wzniosłemu celowi.

Polacy z Ameryki składają hołd marszałkowi.

Uczestnicy wycieczki Polaków amerykańskich do Polski,

elowe, wrócił do Kowla. W tym czasie wybuchł konflikt Piłsudskiego z Główną Komendą Legjonów, co spowodowało przeniesienie go wraz z pułkiem piechoty nad rzekę i reszta 1szej Brygady przeniesiona została nad Kowel.

W lipcu 1916 roku, podczas ofensywy Brusilowa, Piłsudski na czele 1ej Brygady, cofające się oddziały austriackie nad Styrem i Stochołoczył w dniach 4—7 lipca w Kołodziej — Kościuchnow — Krwawą bitwę w całej historii legionowej. Mimo dużej strat (1500 ludzi), wyczerpanej przewagi wojsk austriackich uratował wówczas Kowel.

W listopadzie 1914 roku, kiedy austriacy po raz pierwszy targnęli się na 1ej Brygady, wysyłając Piłsudskiego do Łodzi, a b. Wyrwy-Furgalskiego na czele, Piłsudski, widząc, że siła zbrojna polska jest w oku zarówno dla Austriaków, jak i Niemców, oraz

dy Stanu, która nieco potem postanowiła, pod naciskiem Niemców, niezależną do tej pory Polską organizację Wojskową wcielić, do podlegającego gen. Beselero t. zw. „Wehrmachtu”.

W Rosji, chyłcej się w szybkim tempie do upadku również w tym czasie zaczęto tworzyć polskie formacje wojskowe, które w dniu 17 czerwca, 1917 roku okrzyknęły Piłsudskiego swym wodzem duchowym. Zaniepokojeni tem Niemcy, obawiając się połączenia formowanych na terenie Rosji oddziałów polskich z Legjonami, postanowili te ostatnie zniszczyć. W tym celu zażądali złożenia przez legjonistów, narzuconej przez siebie Tymczasowej Radzie Stanu, przysięgi na braterstwo broni wojskom państw centralnych. Wówczas Piłsudski, spostrzegłszy istotne zamiary Niemców, ustąpił z Rady Stanu, a ta w dniu 3 lipca 1917 roku, narzuconej jej przez gen. Beselera, tekst przysięgi uchwalili, wyznaczając, jako dzień zaprzysiężenia Legjonów 9 lipca 1917 roku. Piłsudski kategorycznie oparł się temu, wyda-

Wyrwy-Furgalskiego
artę, Piłsudski, widząc,
na siła zbrojna polska
w oku zarówno dla Au-
w, jak i Niemców, oraz
za wszelką cenę stwo-
pełnie niezależną Armję
wą, powołał do życia po-
Polską Organizację
wą. Z Janowic Błotnych
wówczas do wszystkich
sk w kraju wyborowych
w, którzy w krótkim sto-
o czasie pokryli Polskę
akonspirowanych od-
P. O. W.

po odparciu wielkiej o-
Brusilowa, stało się
że Rosja została pobi-
udski zamierzał wysta-
piwko pozostałym dwom
n i dlatego zaczął prze-
am liczebnemu powięk-
się Legionów, a nato-
ilnie popierał rozwój P.
tóra potworzyła już od-
ietylko w całej Polsce,
Ukrainie i Białorusi, a
w Odesie, Petersburgu,
e, Charkowie i t. d.

Piłsudski jako minister wojny.

W 1936 roku Piłsudski
ę do dymisji z do-
1ej Brygady, która we
u tegoż roku została
ówną Komendę Legjo-
yżęta. Usunięcie się Pił-
go z Legionów wywoła-
ie wrzenie wśród jego
ów" i silny ruch anty-
jny — w społeczeń-
Natenczas Austria i
celem upokojenia
nej opinii, ogłosiły 5go
a, 1916 roku akt, prokla-
niezależność Polski, i
do życia Tymczasową
anu, w skład której za-
y został Piłsudski, ja-
ster wojny.

czyjeździe swoim do
wy (12 grudnia 1916 r.)
Piłsudski nadal popierał
P. O. W., która rozra-
w niezwykle szybkim
dochodząc w samej
ie do siły 8 bataljonów.
pywały w swoich roz-
rozrost P. O. W. zaczął
ie władze okupacyjne
e niepokoić. Piłsudski,
ówczas ruch „peowiac-
ewnego stopnia zalega-
oddał oddziały P. O. W.
zycy Tymczasowej Ra-

Beselera, tekst przysięgi uchwa-
lila, wyznaczając, jako dzień
zaprzysiężenia Legionów 9 lip-
ca 1917 roku. Piłsudski katego-
rycznie oparł się temu, wyda-
jąc odpowiednie instrukcje pod-
władnym. Legioniści odmówili
przysięgi, wobec czego zostali
rozbrojeni i internowani w
Szczypiornie, Zegrzu i twierdzy
Przemyskiej, a Piłsudskiego w
nocy 20 lipca 1917 roku aresz-
towano w jego mieszkaniu w
Warszawie przy ulicy Służew-
skiej Nr. 5 i wraz z byłym je-
go szefem sztabu Kazimierzem
Sosnkowskim, wywieziono do
twierdzy w Magdeburgu. Rów-
nocześnie nastąpiły prześlado-
wania P. O. W., która z powro-
tem zakonspirowała się, przeno-
sząc swoją, już teraz zgola re-
wolucyjną, działalność na teren
okupacji austriackiej. „Peowia-
cy” w tym czasie gremjalnie
wstępowali do armji austriac-
kiej, szerząc w niej dezorgani-
zację.

W lecie 1918 roku z ramienia
P. O. W. wyjechali do Rosji:
Bolesław Wieniawa - Długoszew-
ski, Andrzej Strug-Gałecki, Mi-
chał Sokolnicki i pułk. Edward
Rydz-Śmigły, gdzie doprowadzi-
li do porozumienia z państwami
Ententy i P. O. W. zaczęła od
tego czasu działać na tyłach ar-
mji niemieckiej.

Destrukcyjna działalność b.
legjonistów i „peowiaków” w
armji austriackiej doprowadzi-
ła do wybuchu rewolucji w Au-
strji. W dniu 31 października
1918 roku Polska Organizacja
Wojskowa przy pomocy b. legjo-
nistów rozbroiła załogi austriac-
kie w Galicji i na Śląsku Cie-
szyńskim, zabrała składy woj-
skowe, opanowała twierdze, da-
jąc w ten sposób podstawę do
tworzenia Armji Polskiej.— W
kilka dni potem to samo nastą-
piło i na całym terenie okupa-
cji austriackiej, a 7-go listopa-
da 1918 roku powstał w Lubli-
nie rząd tymczasowy Polskiej
Republiki Ludowej z Ignacym
Daszyńskim na czele.

Zrewolucjonizowany lud nie-
miecki uwolnił w tym czasie
Komendanta Piłsudskiego z
więzienia w Magdeburgu. 10go
listopada 1918 roku Piłsudski
przybył do Warszawy, gdzie po-
wołana przez Niemców Rada
Regencyjna złożyła władzę w
jego ręce, podpisując w dniu 14

pochodzie dotarli niemal pod
mury Warszawy. Przygnębienie
i zwątpienie we własne siły
chwilowo ogarnęło wówczas ca-
łe społeczeństwo. Ale przyszedł
potem pamiętny moment konsol-
idacji sił, a Józef Piłsudski, ja-
ko Naczelny Wódz Armji Pol-
skiej, sam stanął na czele kontr-
ofensywy, zmuszając wojska
bolszewickie do pośpiesznego,
a bezładnego odwrotu. Wyczer-
pujący pościg za uchodzącym
nieprzyjacielem doprowadził do
zupelnego rozbicia armji bolsze-
wickiej, dając Polsce jako Pań-
stwu zwycięskiemu upragniony
pokój, zawarty w Rydze.

Tera zdopiero, kiedy nieprzy-
jacieli nie zagrażał już krajowi,
mogło społeczeństwo uczcić te-
go, który obronił Polskę przed
hordami wschodniego barba-
rzyńcy. To też w dniu 14go li-
stopada, 1920 roku odbyła się
w warszawskim ratuszu pod
przewodnictwem Bolesława Li-
manowskiego uroczysta akade-
mja, zorganizowana ku czci Jó-
zefa Piłsudskiego z racji wrę-
czenia mu, jako Naczelnemu
Wodzowi, buławy marszałkow-
skiej przez zwycięską w wojnie
bolszewickiej Armję Polską.

Zwycięstwo nad bolszewika-
mi było nie tylko ocaleniem Pol-
ski od nowej niewoli, ale — też
potężnym triumfem cywilizowa-
nego Zachodu nad barbarzyń-
skim Wschodem Europy. Cały
zatem świat kulturalny, uzna-
jąc doniosłość tego wiekopom-
nego czynu, składał Odrodzonej
Rzeczypospolitej Polskiej wy-
razy podziwu i gorącej podzięk-
i. Wyrazem tych uczuć było podej-
mowanie Naczelnika Państwa
Józefa Piłsudskiego w stolicy
Francji — Paryżu w lutym
1921 roku, kiedy to naród fran-
cuski składał Polsce w osobie
Jej Najwyższego Reprezentan-
ta, głęboki hołd oraz zapewnie-
nia serdecznej przyjaźni.

W 1921 roku spotkał Naczel-
nika Państwa bolesny cios. —
Oto w Krakowie zmarła jego żo-
na, która równocześnie była mu
długoletnią towarzyszką we
wspólnej pracy dla dobra Oj-
czyzny. Była to strata tem więk-
sza, że ze zmarłą łączyły go
przeżycia najcięższych chwil w
okresie niewoli, kiedy była je-
dyną może osobą, która w peł-
ni rozumiała, napozór niewyko-

nałecznego wozu, z wojny wo-
sko-bolszewickiej, a będące od-
powiedzią na publikację szefa
sztabu sowieckiej armji M. Tu-
chaczewskiego, p. t. „Pochód
za Wisłę”.

Dekretem z dnia 14go maja,
1923 r., ówczesny Prezydent
Rzpltej Polskiej prof. Stanis-
ław Wojciechowski na wniosek
Min. Spraw Wojskowych i Ka-
pituły, nadał Marszałkowi Jó-
zefowi Piłsudskiemu Krzyż
Wielki (No. 1) Orderu „Virtu-
ti Militari” za zwycięską woj-
nę polsko-bolszewicką, a Sejm
w dniu 28go czerwca tegoż ro-
ku wyróżnił go uchwałą, że
„jako Naczelnik Państwa i Na-
czelny Wódz zasłużył się Na-
rodowi”.

Zmiany, wywołane nowym
układem stosunków politycz-
nych zmusiły Marszałka Pił-
sudskiego do kategorycznego
wystąpienia. Oto w dniu 12 ma-
ja, 1926 r., na czele wiernych
sobie wojsk stanął pod murami
Warszawy, domagając się nie-
zwłocznego ustąpienia rządu W.
Witosa. Po trzydniowych u-
tarczkach ulicznych, Marsza-
łek Piłsudski zajął całą War-
szawę, zmuszając w ten sposób
rząd Wincentego Witosa do u-
stąpienia, co pociągnęło za so-
bą złożenie urzędu Prezydenta
Rzpltej prof. S. Wojciechow-
skiego.

Marszałek Piłsudski stworzył
wówczas rząd z prof. Kazimie-
rzem Bartlem na czele, w któ-
rym objął sprawy wojskowe.

Równocześnie zwołane zosta-
ło Zgromadzenie Narodowe,
które w dniu 31-go maja, 1926
r., powołało Marszałka Piłsud-
skiego na Prezydenta Rzpltej,
lecz Marszałek wyboru tego nie
przyjął.

Ponownie zwołane Zgroma-
dzenie Narodowe wybrało w d.
1go czerwca, 1926 r., na Prezy-
denta Rzpltej Polskiej prof. I.
Mościckiego.

Marszałek Piłsudski objął te-
kę spraw wojskowych i w dru-
gim gabinecie prof. Bartla, a
po jego upadku sam stanął na
czele rządu jako premier, na
którym to stanowisku do chwi-
li obecnej pozostawał, kierując
równocześnie sprawami wojs-
kowymi.

Dekretem Prezydenta z dn.
11go czerwca, 1926 r., Marsza-
łek Piłsudski mianowany został
przewodniczącym Ścisłej Rady

celowi.

Polacy z Ameryki składają hołd marszałkowi.

Uczestnicy wycieczki Pola-
ków amerykańskich do Polski,
bawiąc w Warszawie złożyli w
dniu 20 lipca 1927 r. wyrazy
czci i głębokiego hołdu od ca-
łej Polonji amerykańskiej Pier-
wszemu Marszałkowi Polski za
jego niezwykle bogatą w plony
wieloletnią działalność dla do-
bra Ojczyzny, ofiarowując mu
jako dar honorowy od Polaków
z za oceanu, złotą szablę.

Pierwszy Naczelnik Odrodzo-
nego Państwa Polskiego, Naczel-
ny Wódz i Pierwszy Marsza-
łek Polski, Józef Piłsudski, po-
siadał order: Orła Białego,
Wielką Wstęgę Odrodzenia Pol-
ski, Wielką Wstęgę, Krzyż Ko-
mandorski i Krzyż Kawalerski
Virtuti Militari, Krzyż Walecz-
nych (czterokrotnie), Wielką
Wstęgę francuskiej Legji Ho-
norowej, Wielką Wstęgę Orde-
ru Karola 1-go, Krzyż Wielki,
Krzyż Komandorski i Krzyż
Kawalerski Orderu Michała Wa-
lecznego, Wielką Wstęgę Orde-
ru Leopolda, Wielką Wstęgę hi-
szpańskiego Orderu Del Merito
Militar, Wielką Wstęgę Orderu
śś. Maurycego i Łazarza, Wiel-
ką Wstęgę Orderu Lacplexis,
Estoński Krzyż Wolności 1-iej
klasy, Czecho-Słowacki Krzyż
Wojenny oraz Krzyż Zasługi
Wojsk Litwy Środkowej.